

DE PASLENGTE¹⁾

Binnenkort zal een wijziging in het Exercitie-Reglement voor de Infanterie verschijnen, waarbij in punt 24 van dat reglement de lengte van de gewone pas van 75 cm wordt gebracht op 83 cm. Men zal zich wellicht het „waarom” afvragen. Het antwoord hierop kan luiden, dat deze wijziging reeds tientallen jaren geleden had moeten plaats vinden, want onze reglementaire paslengte heeft na 1900 geen gelijke tred gehouden met de toenemende lichaamslengte der Nederlanders. En, uit de statistieken zullen wij straks zien dat deze toeneming niet gering is.

In de loop der vorige eeuw is met de lichaamslengte ook de paslengte in het leger steeds groter geworden; dit blijkt uit de oude reglementen. Hiervoor was ook nog een andere oorzaak, die gelegen was in het feit, dat zoals wij straks zullen zien, de verandering in de strijdwijze geen kleine passen meer nodig maakte.

In het „Algemeen Nationaal Handboek voor Nederlands burger- en landmilitie”, dat van 1786 dateert, vinden wij vier marcheerpassen:

1e. de parade-mars, met 60 passen per minuut, ter lengte van 63 cm („twee voeten Rijnlandse maat, van den eenen hiel tot den anderen”);

2e. de bataille-mars, met 75 passen per minuut, ter lengte van 47 cm (anderhalve Rijnlandse voet);

3e. de flanken-mars, met 100 passen per minuut, ter lengte van 31 cm (één Rijnlandse voet);

4e. de gezwinde of geforceerde mars, met een paslengte van 47 cm; het tempo wordt niet vermeld.

Alle vier deze marcheerpassen vallen ons op door hun merkwaardig kleine lengte en de beide eerstgenoemde bovendien door het langzame tempo; zij geven ons de indruk van een rust, die wij in ons dynamische tijdperk niet meer kennen, gewend als wij zijn aan steeds groter wordende snelheden. Ook de toenmalige flanken-mars die gebezigd werd voor „flankbeweegingen, manoeuvres en deployeeren” had nog een alleszins rustig tempo.

Nu is het wel duidelijk, dat bij de bataille- en de flankenmars de paslengte niet uitsluitend zo gering was uit hoofde van de mindere lichaamslengte onzer voorouders. Deze marcheerpassen werden in de strijd gebruikt en waren erop berekend, het aaneengesloten front onder alle omstandigheden te kunnen handhaven. In de strijd van man tegen man, zowel tegen infanterie als tegen Cavalerie, ging het erom, dat in de slagorde geen gat ontstond of kon worden geslagen. De aanval werd uitgevoerd in batailleformatie, d.i. in een breed front met een diepte van enige gelederen. De wijze van marcheren moest dus zodanig zijn, dat ondanks terreinmoeilijkheden de gesloten formatie bleef gehandhaafd en dat gaten, geslagen door 's vijands vuur, snel konden worden gedicht.

Voor de gewone pas vinden wij vervolgens in het „Reglement op de

¹⁾ Noot van de Redactie. Dit artikel werd — ter toelichting van de onderwerpelijke wijziging — aangeboden door het Bureau Reglementen en Voorschriften van de Sectie Opleidingen-H.K.G.S.

exercitie en de manoeuvres der Infanterie", van 1791, een paslengte van 63 cm, met een tempo van 76 per minuut, evenals in het „Reglement op de exercitiën en de manoeuvres van de Infanterie, voor de Armee van Z.M. den Koning", van 1832.

Deze exercitiepassen worden natuurlijk niet bij marsen gebezigd; hierbij liep men uit de pas en met een normale snelheid; dit is de z.g. langewegspas.

Belangrijk moderner komt ons de exercitiepas voor van het „Reglement op de exercitiën van 1877", met een lengte van 75 cm en een tempo van 115 per minuut. Eerst hier is sprake van een gang, wat het tempo aangaat. In 1900 wordt dit laatste gebracht op 120, en hiermede zijn wij aangeland bij de marcheerpas zoals deze tot op heden was voorgeschreven.

Reeds meermalen was het opgevallen, dat bij het defileren de pas te klein was, zodat de man in zijn normale gang geremd werd. In de andere gevallen valt dit weinig op, omdat, zoals straks zal blijken, iedere groep marcheert in een pas die groter is dan 75 cm. Bij parades en défilé's evenwel gaat meestal de muziek voorop en die houdt zich nauwkeurig aan de voorgeschreven pas, zodat de troep in dat geval wel gedwongen is, met passen van 75 cm te lopen.

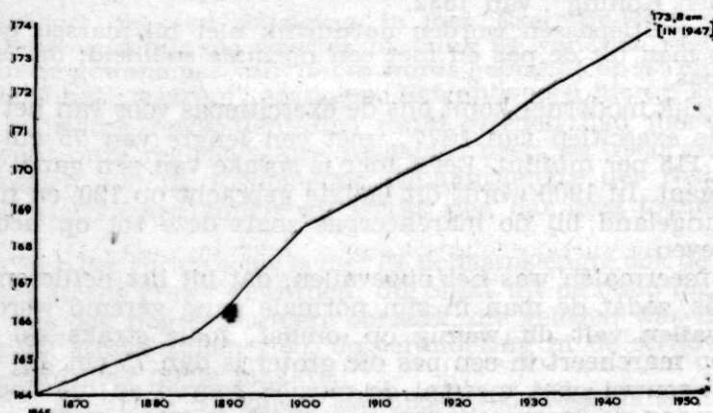
In verband hiermede verzocht het bureau „Reglementen en Voor-schriften" van de Generale Staf het Medisch Archief om gegevens betreffende de toeneming der lichaamslengte bij de recruten. Dit Archief verstrekke daarop een aantal zeer nauwkeurige gegevens, uit welke bleek, dat de Nederlandse soldaat sedert 1863 ruim 9 cm langer is geworden, en dat de toeneming der lichaamslengte nog steeds regelmatig doorgaat. Hier volgen enige getallen:

periode	gemiddelde lichaamslengte
1863—1867	164,1 cm
1867—1872	164,5 cm
1872—1877	164,9 cm
1877—1882	165,2 cm
1882—1887	165,6 cm
1887—1892	166,4 cm
1892—1897	166,7 cm
1898—1907	168,7 cm
1921—1925	170,77 cm
1925	170,97 cm
1947	173,8 cm

Bij de natuurlijke stijging kwam nog een factor; in 1931 werd de minimum-lengte bij de keuring voor de militaire dienst verhoogd van 155 tot 160 cm. Dit kon zonder bezwaar geschieden, omdat de categorie der dienstplichtigen, die kleiner waren dan 160 cm, zeer gering was geworden: hun percentage, dat in 1865 nog 25 bedroeg, was in 1931 gedaald tot 0,5. In dezelfde periode daalde het percentage der dienstplichtigen ter lengte van 160 tot 165 cm van 20,25 tot 10; in 1940 bedroeg het nog slechts 7,2.

Terwijl de kleine mensen in aantal afnemen, wordt het aantal

Lichaamslengte
in cm

Grafiek 1. Toeneming van de lichaamslengte der recruten van 1865 tot 1947

langeren belangrijk groter. Het percentage der manschappen, langer dan 180 cm, steeg sedert 1900 van 3,5 tot 16,7 (in 1940).

Waaraan deze toeneming der lichaamslengte te danken is, kan niet met zekerheid worden vastgesteld. Tot de vermoedelijke oorzaak rekent men: de afschaffing der kinderarbeid; de verbeterde hygiënische toestanden, de verbeterde sociale toestanden, het afnemen van het drankmisbruik, het beoefenen van sport en de algemene trek naar buiten, waardoor de mensen meer zonneschijn en frisse lucht genieten dan in de vorige eeuw.

Uit de statistiek bleek verder, dat de toeneming der beenlengte evenredig is aan die der lichaamslengte.

Naar aanleiding van het vorenstaande zijn er dit jaar uitgebreide proeven genomen bij drie infanteriedepots en een tweetal scholen, teneinde na te gaan, welke paslengte heden in de praktijk wordt gebezigd. Dit werd opgenomen bij het uit de pas marcheren en bij het in de pas marcheren, zowel op het exercitieterrein als bij een afstandsmars, die speciaal voor dit doel werd gehouden. Voorts werd individueel de natuurlijke paslengte opgenomen bij een aantal recruten, die zojuist onder de wapenen waren gekomen. De proeven werden genomen met grenadiers, infanterie en een peloton dat samengesteld was uit manschappen met een lichaamslengte van 160 tot 165 cm, de kleinste categorie dus. Het resultaat blijkt uit het volgende overzicht:

	Gem. paslengte bij marcheren in pelotons en in groepen	Gem. paslengte bij de indivi- duële gang
Grenadiers	92,5 cm	91 cm
Gewone troepen	88 cm	89 cm
Manschappen, kleiner dan 166 cm	81,5 cm	83,5 cm

Dit was een verbazingwekkend resultaat. Het bleek, dat de normale gang van de gemiddelde soldaat neerkwam op een paslengte van 89 cm, d.i. dus 14 cm meer dan de reglementaire. Er werden zelfs verscheidene mensen gevonden die met passen van een meter liepen.

Nu deed zich de vraag voor, of voor de exercitie de gemiddelde paslengte van 89 cm de meest geschikte zou zijn. Gemeend werd, dat men een kleinere pas dan de gemiddelde zou dienen voor te stellen, en wel om de volgende redenen:

bij de exercitie moet de soldaat zich op een vlotte, sportieve wijze voortbewegen; voor een goede beheersing van het lichaam is daarbij een pas nodig, die niet te groot is;

ook voor de kleinere manschappen moet de pas geschikt zijn; zij hebben meer moeite met een te grote pas dan de langere met een, die voor hem te klein is.

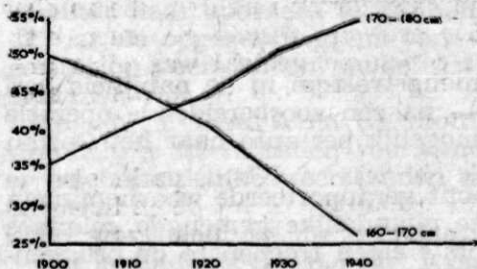
De keuze viel dientengevolge op een pas die overeenkwam met het gemiddelde der kleinste categorie voor wat de lengte aangaat (160 tot 165 cm) en wel van 83 cm. Hiermede werd de pas dus 8 cm groter dan die, welke volgens het voorschrift tot op heden gold.

Over het tempo van het marcheren is hier niet gesproken. Het thans voorgeschreven tempo van 120 minuut voldoet in de praktijk goed. Het is vlug genoeg om een sportieve gang mogelijk te maken en is langzaam genoeg om een waarborg te geven tegen onnodige inspanning. Met andere woorden: dit tempo schijnt het meest efficient te zijn.

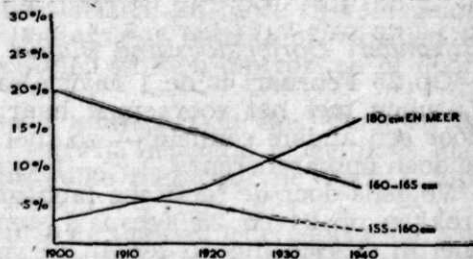
Uit het feit, dat bij het gehouden onderzoek iedere troep een grotere paslengte bezigde dan de reglementaire, blijkt, dat de instructeurs en de commandanten of deze te klein vonden of hierop niet letten. Voorts bleek bij het rondkijken naar exercerende afdelingen, dat men op het exercitieterrein veelal de neiging heeft, het tempo te jagen. Dit is een grote fout; de troep moet aan het normale tempo worden gewend. Bovendien vergt een te snel tempo een onevenredig grote inspanning.

Het is dus een vereiste, dat bij het exerceren en bij het marcheren zowel op de paslengte wordt gelet als op het tempo. Met de thans voorgeschreven pas is dit al heel eenvoudig: er wordt gelopen met 120 passen per hectometer en per minuut.

Wanneer op het exercitieterrein een afstand van 100 meter is uitgezet, kan iedere instructeur af en toe controle uitoefenen; bij het mar-

Grafiek 2. Toeneming van het percentage dpl. tussen 170 en 180 cm, en afneming van dat der dpl. tussen 160 en 170 cm.

Grafiek 3. Toeneming van het % der dpl. boven 180 cm en afneming van dat der dpl. beneden 165 cm.

cheren langs de weg kan men, teneinde na te gaan dat er niet te veel met de pas gesleept of gejaagd wordt, de hectometerpalen benutten.

De eerste grafiek (blz. 258) doet zien, hoe regelmatig de toeneming der lichaamslengte voortgang vindt; tot op heden vertoont de curve geen neiging tot dalen.

Grafiek II (blz. 259) geeft een duidelijk beeld van de toeneming van het percentage der dpl. tussen 1,70 en 1,80 m en de afneming van dat der dpl. tussen 1,60 en 1,70 m.

Grafiek III (blz. 259) doet zien, hoe groot de toeneming van het percentage der dpl. boven 1,80 m is en voorts, dat het percentage der kleine mensen even regelmatig afneemt als dat der lange mensen toeneemt. Zoals gezegd, worden de dpl. beneden 1,60 m sedert 1931 afgekeurd.

HET BATALJON INFANTERIE IN HET GEVECHT

*door J. H. COUZY, Luitenant-Kolonel van de Gen. Staf,
Leraar aan de Hogere Krijgsschool.*

(Vervolg van blz. 244)

IV. Het bataljon als voorhoede.

Tot besluit zullen nu nog een tweetal gevallen worden behandeld van het optreden door een bataljon als voorhoede.

Voor het eerst te behandelen geval zijn benodigd de kaarten 1:200.000 Middenblad en 1:50.000 Zutphen en Lochem (Br uitgave).

De uitgangstoestand is als volgt.

Algemene Oorlogstoestand.

Na dagenlange harde strijd heeft Blauw de IJssel in O. richting overschreden en bruggenhoofden gevormd bij Zutphen en Deventer, welke steden van vijand zijn gezuiverd.

Blauw heeft tijdelijk plaatselijk luchtoverwicht.

Bijzondere Oorlogstoestand Blauw.

Op 25 Februari is de 1 Divisie samengetrokken in de nabijheid van Zutphen met het voornemen haar — na een voorbereidende operatie door een andere eenheid — zo snel mogelijk per auto naar het Oosten te doen opmarcheren.

Volgens door de tactische luchtmacht gerapporteerde waarnemingen trokken op 24 en 25 Februari sterke vijandelijke gemengde colonnes snel in O. richting af, terwijl de voorste eigen troepen in de bruggenhoofden melden in de voornacht van 25/26 Februari de voeling met de vijand te hebben verloren.

Hierop krijgt de 1 Divisie opdracht haar opmars in te zetten bij het